QUAEDAM DE GASTROMALACIA OBSERVATIONES.

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
UNIVERSITATE LITERARIA
FRIDERICA GUILELMA
UT SUMMI
IN MEDICINA ET CHIRURGIA HONORES
RITE SIBI CONCEDANTUR
DIE VII. M. NOVEMBRIS A. MDCCCXLII.
H. L. Q. S.
PUBLICE DEFENDET
AUCTOR

THEOPHILUS PIWKO
MARIAE-INSULANUS.

OPPONENTIBUS:
A. GENZMER, med. et chir. Dr.
C. HOPPE, med. et chir. Dr.
J. GEPPERT, stud. jur.

BEROLINI,
TYPIS FRATRUM SCHLESINGER.

Gastromalacia, etsi a multis jam descripta et exquisita, tamen nomine aenigmatis in medicina dignissima est. Anatomia quidem pathologica recentioribus temporibus novum lumen pathologiae allatura esse videbatur, sed nihilominus de natura morbi, quem sumus tractaturi, tam variae prostant sententiae et dubiae, ut, cujus autoris vestigia sequamur, prorsus nesciamus. Itaque quum Halae Saxonum in praxi clinica haud parvam infantum hoc morbo correptorum copiam observandi occasio mihi data esset, nonnullorum aegrotorum historias in publico proponere, quam novis opinionibus priorum catervam exaggerare satius duxi.

OBSERVATIO PRIMA.

Gastromalacia — diphtheritis — intermissio — reditus — mors — necropsia.

F. L. infans debilis, tres menses natus, ex prima aetate pro lacte materno pulte aliisque cibis stomacho

insuperabilibus nutritus, subito mense Junio alvi profluvio vexatur; sedes liquidae, aquosae, octo, decem per diem, vomitus vehementissimus, ita ut omnes et cibi et potus statim ejiciantur; evomita odore acido, sitis inexplebilis, inquies, anxietas, vagitus, pedes tracti ad abdomen, quod pressu non majore dolore cruciatum videbatur, cutis sicca, sine turgore vitali, extremitates frigidae, facies collapsa, pallida, pulsus acceleratus, debilis. Praeterea lingua, genae, palatum, fauces, quatenus inspici poterant, diphtheritide occupatae erant. Frictiones, lotiones irritantes, interne tinct. rhei aquos. cum liq. kal. carbon. in aq. foenic. cum syrup. rhei ordinantur; diaeta parca, lac cum aq. foenicul. mixtum. Qua cura adhibita jam tribus interjectis diebus diarrhoeae vomitusque cesserunt, ita ut sedes duae tantum per diem fere normales, pulti similes deponerentur. Turgor vitalis rediit, sudores, pulsus regularis, somnus quietissimus. Paucis diebus praeterlapsis nulla morbi symptomata se praebuerunt, ipsa infantis facies sano fuit colore. Sed jam sexto die post hanc morbi intermissionem, omnia priora symptomata vehementiora redierunt, diarrhoeae vomitusque creberrimi. Parentes, periculum haud suspicantes, quum medici auxilium non peterent, mox maxima cum celeritate omnia morbi symptomata creverunt. Ad vesperam diarrhoeae vomitusque

innumerabiles, anxietas ingens, vagitus continuus, extremitates frigidae, collapsus, convulsiones, mors.

Sectio cadaveris horis IV post mortem instituta. Corpus macerrimum, collapsum. Cerebrum, cor, pulmones, hepar, lien, pancreas, renes nihil a consueto alieni obtulerunt. Ventriculus jam extrinsecus pellucidus videbatur; conamine cautissimo eum extollendi ruptura exstitit, qua contenta in cavum abdominis fluxere.

Oesophagus usque ad cardiam neque destructionem neque ullum diphtheritidis prioris signum praebebat. Ventriculus ipse fere omnibus in partibus emollitus, praecipue autem in fundo ventriculi omnes membranae gelatinosae quasi pressu minimo ruptae sunt. Etsi omnes pellucidae, tamen tunicae muscularis structura perspicue distingui potuit, ejus enim fibrae singulae maceratae quasi in massa jacuerunt gelatinosa, quae permultis punctis striisque nigris impleta erat. Quo propinquiores pyloro, eo solidiores tunicae. Sed per totum tractum intestinalem usque ad rectum tunica mucosa mollior, facillime scalpelli manubrio amoveri potuit, ceterae intestinorum tunicae validae. Ventriculi contenta ejusque tunicae gelatinosae chartam exploratoriam caeruleam rubram reddiderunt; analysi chemica instituta magna acidi lactis copia, natron phosphoricum et natron muriaticum inveniebatur.

OBSERVATIO SECUNDA.

Angina membranacea — emeticum — gastromalacia — mors — necropsia.

P. H., infans unius anni, sanus ac robustus, maxima cum diligentia nullis aliis cibis nisi lacte materno nutritus, semper hucusque valetudine optima vigens, nonnullis ex diebus mense Februario priorem hilaritatem amiserat. Qua de causa parentes, quum interdum vomitus atque sedes liquidiores consecutae essent, a medico auxilium petierunt. Color faciei infantis sanus, nulla gravioris morbi signa; sedes mucosas flavas tres dejecit, totidem vomitus, abdomen neque inflatum neque sensibile neque fervidum, cutis temperies normalis, urina larga, pectoris organa haud affecta, febris nulla, cerebrum integrum. Quae quum ita essent, magis ut parentum timor levaretur quam necessitatis causa, tinct. rhei aquos. ordinata est.

Postero jam die vomitus cesserat, magno cum appetitu infans lac maternum recepit, somno tranquillissimo fruebatur, sedes autem duae mucosae foetidissimaeque deponebantur. Tertio die una tantum evacuatio liquida consecuta est, alia morbi symptomata nulla. Quarto die evacuatio faeculenta una, ceterum valetudo bona. Die sexto parentes infantem subito irrausisse atque tussi rauca

conquassatum esse sunt questi; ceterum nec diarrhoea nec vomitus, nec febris; neque signa physicalia morbi cujuspiam impetum indicavere. Insequenti autem nocte illa raucitas atque tussis trachealis revertebatur et infans anxius, capite porrecto, respiratione gravi stertorosaque voce quiritat rauca; pulsus acceleratus, cutis sicca, ardens. Signa quum pathognomonica anginae membranaceae adessent, duae hirudines ad laryngem statim sunt applicatae, interne tart. stib. gr. jjj soluta in aq. dest. ℥jjj. Nonnullis medicinae cochlearibus minoribus exhaustis vomituque sexies exorto, mammam maternam infans recepit, et quiete obdormivit. Cutis sudoribus obtecta, respiratio pura. Deinde medicamen refracta dosi dabatur. In universum igitur puerulus granum unum tart. stib. consumpserat. Tussis non rediit, somnus quietus per plures horas. Sub tempus autem matutinum diarrhoeae aquosae exstiterunt creberrimae, vomituritiones, vomitus. Simulac infans siti vehementissima cruciatus potum avide exhausit, diarrhoeae et vomitus statim redierunt; anxietas maxima. Vomitus quidem sedabantur, sedes autem deponebantur innumerae. Lac infans magna cum aviditate bibit, sed maternam mammam recipere negavit. Permagna virium prostratio, inquietudo, collapsus faciei, oculi retro residunt, caeruleis marginibus circumdati, bulbus ad partem superiorem ver-

gens; pulsus parvus, acceleratus; cutis frigida, urina copiosa; convulsiones non aderant. Quae quum ita essent, dubium non videbatur, quin ultimum gastromalaciae stadium adesset. Quam celerrime igitur clysmata ex amylo parata, frictiones, balnea irritantia administrata sunt; at minime rerum statum mutavere; cutis sicca, vultus, anxietas, pulsus, diarrhoeae eaedem manebant. Clysmata ex amylo parata cum opio, interne opium cum liq. c. c. succ. in aq. menth. piperit. cum syrup. cinnam. Sed frustra omnia. Collapsus fit major, tum magno per horam agone exorto mors supervenit.

Cadaver robustum, adiposum horis XVIII post obitum dissecabatur. Cranium aperire non licuit. In pericardio nullum serum reperiebatur, cor contractum, in ventriculo dextro atque atrio pauxillum tantum sanguinis liquidi sine coagulis, ventriculus et atrium sinistrum nullum sanguinem continens, foramen ovale jam clausum. Thymus magnus, pulmones integri, in larynge atque trachea vasa sanguine impleta, tunica intima muco tenace ex albo flavescente obtecta. Hepar pallidum; lien sanguine carens, incisione facta granulosus apparuit; omnia abdominis organa vasis sanguinis inanibus; pancreas, renes sani, vesica urinaria contracta, nullam continens urinam. Glandulae mesenteriales tumidae, praecipue nonnullae glandu-

lae coeco et ileo adjacentes magnitudinem fabarum assecutae erant. Mesenterium colore pallido. Per totum tractum intestinalem glandulae tumidae pelluxerunt. Ventriculi fundus emollitus fuit, massae gelatinosae, pellucidae similis. Etsi omnes tunicae emollitae erant, tamen ruptura nondum adfuit. Quod quidem nusquam in partibus malacia destructis illae nigrae maculae et striae inveniebantur, ex sanguinis inopia in omnibus cadaveris partibus causa ducenda videbatur. Ventriculi pars sinistra linea quasi divisa erat a parte dextra, ubi neque tunica mucosa neque aliae membranae morbo erant correptae. In tractus intestinalis parte superiore glandulae non valde tumefactae, sed in inferiore ilei parte permultae glandulae et solitariae et Peyerianae tanta erant magnitudine, quantam nec in cholera nec calomelanos dosibus permagnis adhibitis adipisci solent. In intestino crasso quoque glandulae solitariae justo majores. Membranae intestinorum malacia non destructae.

OBSERVATIO III.

Cruditas — vomitus — diarrhoeae — hydrocephalus acutus — mors — sectio — malacia ventriculi.

B. T., puella VIII annos nata ex parentibus validissimis, qui ex tredecim liberis septem jam aut tuberculosi

aut hydrocephalo acuto mortuos lugebant, hucusque semper valetudine optima gavisa, ante quinque hebdomades morbillos sine ulla alia molestia sustinuerat, nisi cum diarrhoea vehementissima, qualis tum usu venit in epidemia. Tametsi autem omnia symptomata morbi evanuerant, tametsi infans neque dolorem quemquam questa est, neque diarrhoea nec alvi obstructio remanserat, sed quotidie sedes normales deponebantur, tametsi appetitus ciborum optimus: tamen infans ex hoc tempore nec vires priores nec priorem hilaritatem recuperaverat; praecipue vero lassitudo quaedam memorabilis videbatur, qua obruta puella longe ante horam solitam se somno dabat. Die VII mensis Novembris, quum infans maximo cum appetitu in coena assum anserinum edisset, ad vesperam appetitum amisit, de capitis et alvi doloribus conquesta est, et nocte insequenti vomitu ter quaterve repetito et cibum potumque et mucum bile mixtum ejecit; diarrhoeae quoque liquidae aquosae totidem sunt consecutae. Quae excretiones per tres dies subsequentes eodem modo repetitae sunt, quo tempore alvi dolores perquam sunt aucti, dum caput neque dolens, ac ne occupatum quidem videbatur. Die XI mensis Nov. a schola clinica auxilium petitum est. Puella plane sui compos erat, hilariter cum sororibus ludens, interrogata dolorem capitis questa est

minorem; majorem abdominis, praecipue in regione epigastrica; lingua humida obtecta erat obtegumento e flavo albescente, halitus paullum foetidus, appetitus deficiens, sitis aucta, sed potum exhaustum vomitus plerumque secutus est, interdum vomituritiones tantum. Evomita odore semper acido, multo muco tenace mixta erant. Abdomen neque fervidum neque expansum, sed pressu dolores ejus sunt aucti. Sedes semper quotidie IV, V mucosae; urina parca, pulsus febrilis, plenus nonaginta aut centum ictus faciebat per minutam; cutis arida. Parvae pulveris aerophori doses, potus antispasmodicus, sinapismus regioni epigastricae impositus nullum eventum laetum effecere. Diebus posteris cum pulvere aerophoro opium est conjunctum, tum mixtura ex aq. cinnam., tinct. op., liq. c. c. succ. est porrecta, externe balnea. Sed frustra; vomitus crebrior, abdominis dolores majores. Cetera morbi symptomata per hebdomadem minime sunt mutata; ex secundo autem curationis die caput nec dolens erat nec fervidum; in universum infantis vultus plane sano erat aequalis. Interdiu cum parentibus puella hilariter locuta est, potum aut medicamen poposcit, ad sedes deponendas cubitum reliquit, etsi ob pedum debilitatem adjuta; noctu autem somnus ereptus, interdum deliria mussitantia. Pulsus priorem et quantitatem et qualitatem habebat, ad vespe-

ram plures quam centum ictus faciebat; cutis arida fervidissima, macies totius corporis major, lingua semper oblita. Ex die XII morbi tam foetidus erat halitus, qualis apud cancrum aquaticum inveniri solet. Massae evomitae foetidum interdum, plerumque acidum odorem habebant; nonnumquam concrementa ex lacte coagulata evomebantur. Sitis modica. Abdomen sensim sensimque tantopere collapsum est, ut columna vertebralis sentiri posset. Abdominis dolor idem fuit, praeterea autem totum corpus pressu dolens fiebat, atque interdum doloribus crurum trahentibus puella erat affecta. Sedes pedetentim ter, bis, denique semel per diem consecutae erant; postremo autem per plures dies alvi obstructio exstitit, quare clysmata plura instituebantur; urina regularis. Quum medicamina hucusque nullam mutationem attulissent, Krukenbergio autore, cruditates suspicante, emeticum ex tart. stib. grano dimidio et pulveris rad. ipecac. scrupulo dimidio paratum est porrectum. Dimidia dosi exhausta jam post horae unius quadrantem vomitus vehementissimus quinquies est exortus. Nocte insequenti somnus quidem quietissimus, sed quatuordecim horis interjectis vomitus rediit. Acidum muriaticum conc. cum tinct. op. effecit nihil. Quum autem die morbi XVI mixtura ex oleo ricini cum creosoti guttis duabus adhibita esset, vo-

mitus subito sedabantur atque mox tres copiosae et faeculentae sedes secutae sunt, quo facto odor quoque ille foetidus ex ore diminutus est. Sed ex die XIV jam sopor magis magisque crescens exstiterat, qui ex die XVI tam profundus fiebat, ut puella summo tantum opere excitari posset. Interdum quidem, praecipue noctu status hic soporosus clamoribus vagituque interruptus est. Abhinc interne nullum medicamen nisi aq. Selters., externe vesicatorium in cervicem imponendum ordinabatur. Pulmones tum morbo affecti videbantur, tussis enim crebra, sicca, sine ulla expectoratione exstiterat. Per stethoscopium in utroque pulmone rhonchus sibilans audiebatur, pectoris percussio sonum dabat bonum. Diebus ultimis infans collapsa sine ullo motu jacuit, pressu tantum maximo ad abdomen facto clamoribus vitae signum dedit; urina et sedes involuntariae, pulsus minimus, inaequalis, frequentissimus; cutis arida fervidaque; pupilla dilatata, cornea sicut pulvere conspersa, muco tenace obtecta, conjunctivae vasa sanguine impleta, ne multa, omnia hydrocephali symptomata perspicue comparuerunt. Quum die XX morbi paralysis lateris dextri et vesicae urinariae exorta esset, die postero mors incessit.

Sectio horis XVI post decessum instituta. Cadaver macerrimum, abdomen modice inflatum. Calvaria aperta in

durae matris sinibus sanguinis coagula, dura mater ipsa ad basin cerebri in regione pontis exsudationibus nonnullis plasticis turbida reperiebatur. Cerebri gyri deplanati, vasa modice sanguine impleta, cerebri consistentia non alienata, ventriculi laterales seri puri circiter uncias IV continebant, quo in liquore duo vel tres majores flocci cerebri substantiae emollitae natabant; fornix, corpus callosum nec non partes ventriculum quartum circumdantes emollitae erant. Trachea vasis sanguine injectis, muco e cano flavescente impleta. Utriusque pulmonis, praecipue autem dextri pars inferior cum pleuris costarum coaluerat. In pleuris utriusque lateris innumerae granulationes tuberculosae, in pulmonis dextri parte inferiore numerosa flava cruda tubercula inveniebantur. Glandulae bronchiales tuberculis crudis flavescentibus ad magnitudinem ovi columbini intumuerant. Cor vasaque magna sana. Sub hepatis obtegumento seroso et in superficie substantiae ejus singulae granulationes tuberculosae, eaedem in tunica serosa et substantia lienis conspiciebantur. In ventriculi fundo ruptura erat, sed ne vestigium quidem contentorum ventriculi in abdomine inventum est. Omnes ventriculi tunicae hoc in loco in massam gelatinosam sic erant mutatae, ut pressu minimo quasi liquescerent; praeterea tunica mucosa in aliis quoque ventriculi partibus non emollitis aut deficiebat, aut

singulas modo strias et insulas quasi formabat. Hic illic in massa gelatinosa maculae striaeque nigrae animadvertebantur. Malacia neque ad oesophagum neque ad duodenum pertinebat. In parte vero intestinorum tenuiorum inferiore nonnulla parva crateris formam praebentia ulcera rotunda erant; praeterea prope valvulam Bauhini glandulae Peyerianae exulceratae. Renes sanguine abundantes, vesica urinaria expansa.

OBSERVATIO IV.

Diarrhoeae — vomitus — hydrocephalus acutus — mors — sectio — gastro-oesophago-pleuromalaxis.

C. W., puerulus tres annos natus, habitu scrophuloso, jam ex mensibus sex aegrotans, diarrhoeis interdum vomitu constipatis laboraverat. Domesticis medicamentis adhibitis quum puer magis magisque collaberetur, mense Julio a schola clinica auxilium petitum est. Prognosi quidem dubia doses parvae ammonii muriatici cum gumm. mimos. mixti porrigebantur. Quo medicamine admirabiliter paucis tantummodo diebus interjectis et diarrhoeae et vomitus evanuerunt. Sed mox omnia hydrocephali acuti symptomata perspicue exstiterunt. Sopor profundus, facies collapsa, caput reclinatum, fervidum, pupilla dilatata, adversus lucis stimulum torpida, abdomen collapsum, haud

dolens, urina parca, alvi obstructio, sitis non aucta, cutis sine turgore vitali, pulsus irregularis, debilis. Etsi hirudines ad caput, fomentationes frigidae, perfusiones, interne calomelanos parvae doses sunt impensae, tamen sine ullo eventu secundo; symptomata enim eadem manebant per dies subsequentes. Tum sopor major, convulsiones, paralysis, mors die XIV, ex quo puerulus venerat in medici curationem.

Sectio horis XV post mortem facta. Cadaver non valde macrum. Calvaria remota cerebrum expansum marginibus ossium excedebat; dura mater arcte cerebro adjacens, gyri deplanati, in haemisphaerii dextri substantia corticali plura tubercula, quorum maximum nucis avellanae magnitudinem adaequavit. Ventriculi laterales perquam amplificati, uncias V aquae turbidae continentes, foramen Monroi quoque amplificatum. In cerebello tuberculum insitum erat magnitudine fere nucis juglandis. Cor, vasa majora regularia, foramen ovale clausum. Pleurae dextrae cavitas uncias circiter duas liquoris sanguinei continuit, pleurae costarum sanae; glandulae bronchiales tuberculosae in media parte jam emollitae, pulmones tuberculis miliariis sic dictis impleti. In pulmonis sinistri parte posteriore pleura malacia destructa erat, ita ut pulmo in illis partibus superficiem granulosam pullamque ostenderet. Aër igitur in

pulmonem per bronchos immissus, ex ostiis innumerabilibus erupit atque illas tantum pulmonis partes inflavit, quae pleura sana adhuc erant obtectae. Pari modo pleura costarum emollita erat deletaque; musculi intercostales, nervi, vasa praeparata quasi jacuerunt. Oesophagi superior quidem pars salva, partis inferioris autem paries anterior malacia destructus, ita ut foramine oesophagus cum sinistrae pleurae cavitate communicaret; ciborum vestigia hic nondum adfuerunt. Ventriculi fundus gelatinosus, tunicae muscularis fibrae quasi maceratae; pars ventriculi pylorica haud alienata. Intestinorum tenuiorum tunica mucosa sana, glandulae, tametsi ex septem fere diebus calomelanos doses haud parvae erant adhibitae, non valde intumuerunt. Glandulae mesenteriales omnes tuberculosae, hypertrophicae, ad magnitudinem fabarum. Splen, hepar tuberculosum; pancreas, peritonaeum sanum. In rene sinistro multi parvi lapides fuerunt, ren dexter non alienatus; vesica urinaria sana.

OBSERVATIO V.

Diarrhoeae — collapsus — mors — sectio — enteromalaxis.

L. H. erat infans haud debilis, hebdomades octo natus ex matre phthisica, quae magna in partu sanguinis amissione ita est debilitata, ut jam post paucas hebdomades infantem a materna mamma removeri necesse esset. Lacte

igitur cum aq. foenic. mixta nutritus est puerulus, cui initio quidem hoc nutrimentum salubre esse videbatur. At quinto jam die post ablactationem diarrhoea exstitit; refrigeratio quoque aestate fervida (mense Julio) morbo fortasse favit. Sedes quatuor vel quinque faeculentae sed liquidiores quam solitae deponebantur; urina parca, cutis temperies diminuta, facies morbosa. Die secundo morbi sedes VI liquidae, tenesmo interdum conjunctae, urina parca, cutis frigida, turgore vitali carens, somnus quietus. Ordinabatur balneum irritans, frictiones; interne acid. muriat. cum tinct. op. in dec. salep. cum syrup. diacod. Tempore vespertino cutis temperies aucta neque talis collapsus, qualis superioribus diebus; pulsus parvus ictus CXXVIII per minutam faciebat; sudores; diarrhoeae autem crebriores, liquidiores, quare clysmata ex amylo parata cum tinct. opii sunt administrata. Noctu nihilominus sunt sedes consecutae, sed magis faeculentae. Die III balneo adhibito turgor vitalis cutis revertebatur, quo facto infans vires majores recipere videbatur; urina largior, sedes VI liquidae sine tenesmo, pulsus major. Tempore pomeridiano quum clysma cum opio statim sine ullo effectu ejiceretur, atque diarrhoeae etiam crebriores fierent, celerrime infantis vires corruerunt. Die IV anxio vagitu puerulus evigilat; abdomen extensum, fervidum, pressu valde dolens, pulsus

parvus, frequentissimus. Nonnumquam ructus vomituritionesque comparuerunt, nullus quidem vomitus ipse. Anxietas tum crevit, respiratio anxia, stertorosa, diarrhoeae creberrimae, aquosae. Hirudine una abdomini applicata, cataplasmate imposito, abdomen nonnullis horis interjectis mollius fiebat, neque tam dolens videbatur quam antea; sed collapsus, inquietudo major, extremitates frigidissimae, vagitus miserabilis. Omnia autem haec prognosi signa pessima ad vesperam sunt aucta; mox paralysis pharyngis exstitit, respiratio laboriosa; noctu mors ingruit. Sectio X horis post obitum instituta. Cerebri vasa sanguine impleta, praeterea nihil in cerebro a norma abhorrens. Cordis foramen ovale nondum clausum. In parte posteriore utriusque pulmonis ab lobulo inferiore ad medium sanguinis hypostasis inveniebatur, sed structura harum partium omnino non alienata. Glandulae bronchiales, trachea sana. Hepar, lien, renes, pancreas, vesica urinaria sine ullo morbi signo. Intestini recti tunica mucosa nonnullis in locis defecit, reliqua tunicae pars malacia affecta, colore erat pallido. Per totum intestinum crassum atque inferiorem intestinorum tenuiorum partem membrana mucosa malacia erat correpta, superior autem pars morbo non affecta. In ventriculo tunica mucosa omnino emollita erat,

nec vero in fundo ventriculi, sed, quod memoratu dignissimum, in parte pylorica. Oesophagus integer.

OBSERVATIO VI.

Gastromalaxis — collapsus — mors — sectio.

T. H., puella valida, robusta, menses VIII nata et lacte et cibis usitatis hucusque nutrita, subito mense Junio diarrhoeis vomitibusque est vexata. Parentes, priore infantis valetudine bona confidentes, tribus diebus interjectis demum, quum profusis excretionibus magis magisque vires debilitari viderentur, medici auxilium petierunt. Sedes quatuordecim, sedecim per diem aquosae, flavescentes, odore acidissimo, sine tenesmo magna cum vehementia strepituque ejiciebantur; appetitus cibi deficiens, sitis valde aucta, ructus creberrimi, somnus anxietate interruptus, oculi conditi, collapsus faciei, pulsus acceleratus, cutis sicca sed non valde fervida. Interne statim sacchar. saturn. cum opio; tum kali chloric., denique acid. mur. conc. cum opio sunt ordinata; praeterea clysmata ex amylo cum opio parata, balnea, lotiones irritantes. Sed frustra. Cutis turgor vitalis pedetentim evanuit. Cerebrum quum affectum videretur, hirudines duae ad caput sunt applicatae, sed sine ullo successu. Convulsiones interdum exstiterunt, cetera symptomata eadem. Postremo vomitus cessa-

vit quidem, sed collapsus major, anxietas aucta, convulsiones crebriores, mors. Tussis quoque orta erat, respiratio vero fuerat normalis, nec auscultatio nec percussio pectoris pulmones morbo affectos esse ostenderat.

Sectio XV horis post decessum facta. Cadaver adiposum. Cerebrum inspicere non licuit. Utriusque pulmonis lobuli inferiores sanguine referti, caerulei, incisi non crepitantes, structura quidem non alienata. In pleurae pulmonum superficie diaphragmati adjacente hic illic maculae singulae coloris lactei inveniebantur, fortasse signa malaciae incipientis. Cor, vasa magna sana. Tractus intestinalis pallidus. Ventriculus totus in massam gelatinosam mutatus; praecipue autem fundus destructus erat. Intestinorum membrana mucosa non valde resistens, glandulae Peyerianae tumidae. Glandulae mesenteriales pallidae magnitudinem regularem non excedentes. Pancreas, hepar, renes sani, splen pallidus ejusque structura mollissima.

OBSERVATIO VII.

Diarrhoeae cum tenesmo — vomitus — diphtheritis — tussis — convulsiones — mors — sectio.

C. F. erat debilis infans, menses VI natus ex parentibus imbecillis, qui jam liberos duos hydrocephalo

acuto amiserant. Quum ex duobus mensibus cibis gravissimis nutritus esset, macie summa exorta, repente cum maximo tenesmo sedes liquidae sanguinolentae exstiterunt; abdomen extensum, fervidum. Interne igitur parvae olei ricini doses praecipiebantur, quo mox tenesmus evanuit. Diarrhoeae autem liquidae per totum morbum nullo remedio sedari potuerunt. Nam ammon. muriat. cum magnes. carb. et gumm. mim., tum acid. muriat. cum opio, tum rheum cum magnes. ust. balnea irritantia, clysmata cum opio, omnia breves tantum remissiones efficere potuerunt. Diebus quatuor ante mortem cum diarrhoeis, quae decem, quatuordecim deponebantur, vomitus sex, octo per diem sunt conjuncti; oris cavitas, lingua, palatum diphtheritide occupatum. Tum status soporosus incepit, infans interdum vagiens jacuit, oculos semiapertos nonnunquam volvens; tempore denique vespertino convulsiones exstiterunt, respiratio anxia, gravata, tussis vehemens, sine ulla expectoratione. Pectoris percussio sonum quidem dabat bonum, per sthethoscopium autem rhonchi crepitantes, sibilantes audiebantur. Mox convulsiones crebriores fiebant, respiratio stertorosa, mors.

Sectio XIII horis post mortem instituta. Cadaver macerrimum, abdomen expansum. Fonticuli et quadran-

gularis et triangularis adhuc patebant; dura mater ossibus calvariae adhaerens firmissime; vasa et arachnoideae et piae matris et cerebri ipsius sanguine completa, cerebri substantia justo mollior, in ventriculis seri tantum, quantum cochlear parvum capit, inveniebatur. Glandulae thymi residua permagna; tracheae et bronchiorum tunica mucosa sanguine injecta. Pulmones non ad pleuram adhaerentes; sed in lobulis inferioribus utriusque pulmonis et in medio quoque pulmonis dextri hic illic hepatisatio rubra interlobularis se obtulit, in pulmonis sinistri media parte emphysema vesiculare. Glandulae bronchiales ad fabae magnitudinem tumefactae, molles, sanguine abundantes. Cor vasaque magna sana. Hepar, lien, pancreas, renes integri; oesophagus non alienatus neque integumento plastico obtectus, quod cavitas oris adhuc demonstrabat. Ventriculi fundus malacia sic affectus, ut cautissimo tactu rumperetur. Fundi omnes membranae in massam gelatinosam erant mutatae; in parte pylorica membrana mucosa facillime cultro amoveri potuit. In gelatina illa striae paucae tantum parvaeque nigrae deprehendebantur. Tractus intestinalis pallidissimus. Intestinorum tenuiorum tunica mucosa sanguine hic illic injecta, ubique mollis facillime quoque cultro amoveri potuit. Glandulae hujus partis non valde tumidae. Ab

valvula Bauhini usque ad intestinum rectum sanguinis injectio pedetentim crevit. Tunica mucosa hic interdum deficiebat, aut amoveri potuit faciliter. Glandulae hac in parte non intumuerant.

EPICRITICA QUAEDAM.

Ad has, quas modo enarravi, morbi historias animum advertenti, symptomata, quae gastromalaciam plerumque comitari soleant, diagnosin morbi quidem sublevare, signa autem pathognomonica minime habenda esse certo colligere licet. Quod observatione quarta perspicue confirmatur. Illo in casu enim sectio non solum ventriculum, sed etiam pleuram atque oesophagum malacia gelatinosa correptum demonstrabat, at in morbi decursu ne ullum quidem signum pathognomonicum sic dictum, nec diarrhoea, nec vomitus, nec macies, nec sitis insatiabilis aliaque apparebant. Ex altera parte interdum omnia symptomata illa adsunt, sed post mortem ne vestigium quidem malaciae invenitur. Quod ut confirmem, exemplum afferre mihi proposui.

A. N., unius anni puerulus, hucusque optima usus valetudine, quum cibis gravissimis per hebdomades quinque nutritus esset, diarrhoeae mox creberrimae, quas atrophia excepit, exstiterunt, duodecim, quatuordecim

sanguinolentae mucosae cum maximo tenesmo; abdomen expansum, fervidum, pressu non sensibile, lingua obtecta, sitis insatiabilis, cutis arida fervidaque, pulsus frequentissimus, anxietas, inquietudo, collapsus, clamores vagitusque miserabiles. Quum mox vomitus incideret, pulvis aeropherus cum opio, tum acid. mur. conc. cum opio ordinabatur. Sed frustra. Per hebdomadem vomitus et diarrhoeae eaedem, febris, collapsus major, facies hippocratica; cutis aridissima neque balneis neque frictionibus ad turgorem vitalem perduci potuit. Sitis semper insatiabilis, lingua, obtegumento dejecto, rubra erat aridissima. Tum denique subito et vomitus et diarrhoeae evanuerunt, quotidie duae tantum sedes mucosae consecutae sunt; lingua autem novo integumento obtecta, quo deglutitio gravata. Tussis quoque sicca exstitit, respiratio quidem regularis; collapsus crevit, extremitates frigidae, pulsus debilis, frequentissimus; stridores. Diebus tribus ante mortem illud cavitatis oris obtegumentum solutum quidem est, quo facto deglutitio facilior fiebat, sed omnia reliqua symptomata pessima aucta sunt, interdum convulsiones exstiterunt; mors.

Sectio horis VII post obitum instituta. Cadaver macerrimum. Fonticulus major adhuc patebat; dura mater calvariae ossibus adnata, sinus sanguine refecti, et pia

mater et arachnoidea paullulum turpida; cerebri substantia a norma non abhorruit, in ventriculis lateralibus seri puri nonnullae drachmae repertae sunt. — Glandula thymus jam valde diminuta, trachea colore rubro tincta; in utriusque pulmonis lobulis inferioribus hepatisatio rubra. Cor vasaque magna sania. Hepar, lien, pancreas, renes, vesica urinaria non alienata. Ventriculus liquorem odoris acidissimi continens, neque in fundo neque in parte pylorica destructionem quandam ostendit, omnes tunicae solidae erant validaeque. Oesophagus sanus sine obtegumento diphtheritico. In ilei parte inferiore sanguinis injectiones hic illic obversabantur, glandulae Peyerianae tumidae. Ad valvulam Bauhini autem tunicae mucosae exulceratio circulum quasi formans comparuit. Totius intestini crassi tunica mucosa colore rubro tincta, omnibus in partibus laxata per scalpellum facillime amoveri potuit. Folliculi praeterea nonnuli intestini crassi exulcerati erant usque ad rectum. Glandulae mesenteriales sanguine injectae, tumefactae.

Quae quum ita sint, nullam, de mea quidem sententia, gastromalaciam, nisi sectione confirmatam, cognosci contendo.

Quod attinet morbi aetiologiam, infantes debiles, cibis concoctu difficilibus nutritos plerumque gastroma-

lacia affici, sed robustos quoque validosque et cautissime nutritos malacia corripi, observationibus comprobatur. Hoc loco etiam de usu emeticorum apud infantes perpauca mihi dicere liceat. Tartarum stibiatum permultis in morbis inflammatoriis infantum remedium esse excellentissimum inter omnes constat; sed majore cum praecautione, quam fieri solet, adhiberi necesse est: interdum enim vis ejus effectusque nullo modo temperari potest, ita ut altero morbo sublato, alter morbus medicamine ipso efficiatur, qui exitum habet miserrimum. Etenim licet apud infantem, cujus morbi historiam in observatione secunda retuli, gastromalaciam tartari stibiati grano uno non effectam esse mihi sit persuasum, tamen emetico mortem, intestinis jam irritatis, verisimiliter acceleratam esse confiteor.

Ad prognosin et ad therapiam morbi una res, a nullo auctore excepto Schoenlein commemorata, haud levis mihi videtur. Interdum scilicet gastromalaxis intermissiones facit, quo facto subito omnia symptomata vi majore redeunt in certissimam aegroti perniciem. (Confer. observat. prim.)

Gastromalaciam plerumque tempore aestivo existere dubitari non potest (nam haud raro illo tempore tam multi morbi casus observantur, ut epidemiae fere adaequent);

morbum autem interdum tempore hiemali obvium esse observationes probant. Remedia omnia, quae hucusque sunt commendata adversus gastromalaxin, laudibus minime respondent. Quae sunt allata exempla, ubi morbus ad exitum bonum sit ductus, nullo testimonio possunt confirmari, morbum revera gastromalaciam fuisse. Ubi est gastromalaxis vera, neque methodus antiphlogistica (Cammerer, Zeller), nec ferrum muriaticum (Pommer), nec opium (Cruveilhier), nec plumbum aceticum, nec chlorum ullum habent eventum secundum. Quae remedia pro tempore brevi quidem utilitatem afferre videntur, ea sunt: tinct. rhei aquos. cum kal. carbonic., jam Jaegero valde laudante, nec non acid. muriat.; aq. oxymuriatica. Adstringentibus commendatis, praecipue radice colomb., simarubae aliisque morbum utique in deterius mutari observavi. Argentum nitricum interne et per clysma inductum (Hirrth), bolum armenicum cum mucilag. gummi mimos. et opio (Segnitz), acidum pyrolignosum (Pittschaft, Teuffel) porrigendi nunquam occasio mihi fuit.

Quod ad morbi naturam spectat, gastromalaciam non esse inflammationis exitum sectionibus comprobari mihi videtur; sed ne multa, quae sunt afferenda de natura gastromalaciae, in Rokitansky anatomia pathologica uberime exposita inveniuntur.

V I T A.

Theophilus Henricus Leopoldus Piwko, fidei evangelicae addictus, die VII m. Maji a. MDCCCXVIII Mariae-insulae Borussorum natus sum patre Henrico, matre Joanna e gente Beckmann, quam ex duobus annis mortuam lugeo semperque lugebo. Quum primis literarum elementis imbutus essem, gymnasium urbis per annos XI frequentavi, quo facto cum testimonio maturitatis dimissus, tempore autumnali anni MDCCCXXXVIII Berolinum petii, ubi a rectore magnifico Ill. Mueller inter cives academicos receptus, nomen dedi apud Ill. Schultz, medicorum ordinis tum decanum spectatissimum. Annis duobus et dimidio interjectis Halam Saxonum me contuli, ubi per semestria tria scholas medicas adii. Per quadriennium me docuerunt:

Ill. Hecker encyclopaediam medicam; Ill. Schultz historiam naturalem medicam; Ill. Mitscherlich chemiam experimentalem; Ill. Kunth botanicen; Ill. Gabler logicen; Cel. Isensee anthropologiae et psychologiae elementa; Ill. Schlemm osteologiam et syndesmologiam; Ill. Mueller anatomiam generalem et specialem, anatomiam comparativam, physiologiam; Ill. Schlemm et Ill. Mueller artem cadaverum rite dissecandorum; Exp. Mitscherlich materiam medicam; Ill. Osann jam beatus fontes salubres Germaniae; Ill. Henle pathologiam generalem; Ill. Schoenlein pathologiam specialem; Ill. Horn pathologiam et therapiam morborum mentis; Cel. Romberg diagnosticen morborum pectoris; Exp. Krahmer pathologiam specialem; Ill. Blasius chirurgiam et generalem et specialem, fracturas et luxationes, operationes ophthalmiatricas; Ill. Hohl artem obstetriciam; Exp. Litzmann operationes obstetricias.

Scholas clinicas frequentavi medicas per semestre unum Ill. Schoenlein, per idem temporis spatium Ill. Barez; per annum et dimidium Ill. Krukenberg; ophthalmiatricas atque chirurgicas per annum et dimidium Ill. Blasius; obstetricias per semestre unum Ill. Hohl.

Omnibus his viris, summopere de me meritis, gratias ago quam maximas, semperque habebo.

Jam vero tentaminibus et philosophico et medico superatis, nec non examine rigoroso rite absoluto, spero fore, ut disputationis publicae veniam, summosque in medicina atque chirurgia honores capessendos gratiosa facultas medica mihi concedat.

THESES.

1. Morbus Brightii non est morbus, sed morbi symptoma.
2. Signa physicalia non sufficiunt ad pneumoniam cognoscendam.
3. Quas species Willan inter porrigines numerat, non omnes ad porrigines pertinent, ne ad pustulas quidem.
4. Prurigo non est morbus cutaneus.
5. Borussorum jus civile injuste agit adversus mente captos.